

2013-09-09

REMISSPROMEMORIA

FI Dnr 13-6295

Finansinspektionen
Box 7821
SE-103 97 Stockholm
[Brunnsgatan 3]
Tel +46 8 787 80 00
Fax +46 8 24 13 35
finansinspektionen@fi.se
www.fi.se

Förslag till ändringar i regler om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism

Sammanfattning

Finansinspektionen föreslår ändringar i föreskrifter och allmänna råd (FFFS 2009:1) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

Syftet är att uppdatera den lista över stater utanför EES som tillämpar krav som motsvarar de som anges i det tredje penningtvättsdirektivet. Med ändringen anpassar Finansinspektionen den så kallade ekvivalenslistan till de överenskommelser som gjorts inom EU:s expertkommitté mot penningtvätt och finansiering av terrorism¹. Ändringen innebär att staterna Indien och Sydkorea läggs till på listan, och att Argentina, Nya Zeeland och Ryssland tas bort.

Att Finansinspektionen uppdaterar föreskrifterna är viktigt inte bara för att uppfylla internationella åtaganden som Sverige har förbundit sig till, utan också för att underlätta för svenska finansiella företag att bedöma riskerna med att ha affärsförbindelser med kunder i en stat utanför EES.

Ändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2014.

¹ The Expert Group on Money Laundering and Terrorist Financing (EGMLTF). Tidigare The Committee on the Prevention of Money Laundering and Terrorist Financing. (CPMLTF).

Innehåll

1	Utgångspunkter	3
1.1	Målet med regleringen	3
1.2	Bakgrund	3
1.3	Nuvarande och kommande regelverk	4
1.4	Regleringsalternativ	4
1.5	Rättsliga förutsättningar	4
1.6	Ärendets beredning	4
2	Motiv och överväganden	5
3	Förslagets konsekvenser	5

1 Utgångspunkter

1.1 Målet med regleringen

Förslaget föranleds av att man inom EU:s expertkommitté mot penningtvätt och finansiering av terrorism har kommit överens om att lägga till och ta bort stater från den så kallade ekvivalenslistan. Det vill säga förteckningen över de länder utanför EES som anses tillämpa krav som motsvarar de som anges i det tredje penningtvättsdirektivet.

Målet med ändringarna är att anpassa listan över ekvivalenta stater som finns upptagen i 9 kap. 1 § Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd (FFFS 2009:1) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism (penningtväddföreskrifterna) i enlighet med den senast reviderade ekvivalenslistan. Ändringen innebär att Argentina, Nya Zeeland och Ryssland tas bort från listan och att Indien och Sydkorea läggs till.

Förslaget till ändringar träder ikraft den 1 januari 2014.

1.2 Bakgrund

I augusti 2005 antog EU ett tredje penningtvättsdirektiv² som i artikel 11 medger vissa lättnader för företagen i fråga om kraven på kundkännedom för vissa kunder inom EES. Dessa lättnader kan även tillämpas på sådana kunder i ett tredje land, om det landet har fastställt krav som motsvarar dem som ställs i direktivet och utövar tillsyn över att kraven följs. Enligt direktivet kan EU-kommissionen fatta beslut om att ett tredje land inte uppfyller erforderliga krav men den har däremot inte befogenhet att fatta beslut över länder som anses tillämpa krav motsvarande dem i penningtvättsdirektivet. I syfte att nå samsyn mellan medlemsstaterna och för att underlätta för berörda företag kom medlemsstaterna med kommissionens bistånd 2008 överens om vilka stater utanför EES som ska anses tillämpa krav motsvarande dem i tredje penningtvättsdirektivet.³ Överenskommelsen formaliserades i en förteckning som listade de så kallade ekvivalenta staterna och kommissionen åtog sig att publicera ekvivalenslistan. Listan är inte bindande men kan på frivillig väg genomföras av medlemsstaterna. Regeringen ansåg vid genomförandet av det tredje penningtvättsdirektivet att det inte var lämpligt att direkt i penningtvättslagen ange vilka länder som var ekvivalenta utan gav Finansinspektionen bemyndigande att meddela föreskrifter om vilka stater utanför EES som uppfyller villkoren för sådana stater i penningtvättslagen. Ekvivalenslistan förblev oförändrad fram till 2011 då medlemsstaterna kom överens om en formaliserad process för översyn och revidering av listan. I

² Europaparlamentets och rådets direktiv 2005/60/EG av den 26 oktober 2005 om åtgärder för att förhindra att det finansiella systemet används för penningtvätt och finansiering av terrorism.

³ Sammanfattande protokoll från det femtonde mötet, kommittén för förebyggande av penningtvätt och finansiering av terrorism, Bryssel, 17/18 april 2008.

överenskommelsen åtog sig medlemsstaterna att offentliggöra ekvivalenslistan i sina respektive länder och kommissionen åtog sig att publicera densamma.⁴ Ekvivalenslistan har därefter reviderats vid tre tillfällen, senast i juni 2012.⁵

1.3 Nuvarande och kommande regelverk

Det tredje penningtvättsdirektivet har genomförts i Sverige genom lag (2009:62) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism (penningtvättslagen), förordning (2009:92) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism (penningtvättsförordningen) och penningtvättsföreskrifterna.

Bestämmelsen i artikel 11 i penningtvättsdirektivet har genomförts i svensk rätt genom 2 kap. 5 § 2 b, 4 och 9 b penningtvättslagen samt i 9 kap. 1 § penningtvättsföreskrifterna där man angett de länder som uppfyller de krav som motsvarar de som ställs i det tredje penningtvättsdirektivet.

1.4 Regleringsalternativ

Ett alternativ kan vara att inte uppdatera den lista över ekvivalenta stater som finns i penningtvättsföreskrifterna. Att göra detta kan dock verka vilseledande för företagen eftersom de svenska föreskrifterna därmed inte stämmer överens med expertkommitténs senast uppdaterade ekvivalenslista. Detta kan också motverka ändamålet med listan, det vill säga att nå en samsyn mellan medlemsstaterna inom EU om vilka stater som ska anses vara ekvivalenta. Finansinspektionen anser därför att det är befogat att revidera 9 kap. 1 § penningtvättsföreskrifterna som innehåller förteckningen.

1.5 Rättsliga förutsättningar

Finansinspektionen får med stöd av bemyndigandet i 8 kap. 1 § 4 penningtvättslagen och 18 § 4 penningtvättsförordningen meddela föreskrifter om vilka stater utanför EES som uppfyller villkoren i 2 kap. 5 § 2 b, 4 och 9 b samt uppfyller villkor för tillämpning av bestämmelserna om utomstående enligt 2 kap. 3 § tredje stycket.

1.6 Ärendets beredning

Finansinspektionen har i detta regelarbete valt att inte samråda med någon extern referensgrupp. Anledningen är att ändringarna är mindre omfattande och främst består av uppdateringar.

⁴ Samförståndsavtal mellan EU:s medlemsstater om förfaranden och kriterier för erkännande av tredjeländer som anses ge likvärdiga garantier enligt penningtvättsdirektivet (2005/60/EEG).

⁵ Samförståndsavtal mellan EU:s medlemsstater om tredjelands likvärdighet med penningtvättsdirektivet (2005/60/EEG), juni 2012.

2 Motiv och överväganden

Det finns enligt 2 kap. 5 § penningtvättslagen möjligheter för företagen att göra undantag från kravet på grundläggande kundkännedom och löpande uppföljning av affärsförbindelser inom EES. Det framgår vidare av samma bestämmelse att dessa undantag även kan tillämpas på kunder från ett land utanför EES om landet i fråga har fastställt krav som motsvarar de som ställs i direktivet och att det utövas tillsyn över att bestämmelserna följs. Det är viktigt att ha i åtanke att det även för dessa kunder ställs vissa krav på att kundkännedom uppnås i vart fall till den grad att tillräcklig information samlas in för att fastställa om undantagsbestämmelsen kan tillämpas samt för att kunna leva upp till regelverkets övriga krav. I praktiken handlar det alltså om ett förenklat förfarande för att uppnå kundkännedom. En verksamhetsutövare ska dessutom vidta åtgärder för att uppnå kundkännedom om det finns misstankar om penningtvätt eller finansiering av terrorism oavsett eventuella undantag.⁶ Företagen måste följaktligen alltid värdera risken för penningtvätt och finansiering av terrorism i det enskilda fallet.

Inom EU:s expertkommitté mot penningtvätt och finansiering av terrorism har man bedömt att Argentina, Nya Zeeland och Ryssland inte längre kan anses ha system för att bekämpa penningtvätt och finansiering av terrorism som är likvärdiga de krav som ställs inom EU. Dessa länder har därför strukits från ekvivalenslistan. Indien och Sydkorea har dock tillkommit på denna lista som länder med krav motsvarande de som ställs i direktivet och vars krav är föremål för tillsyn. Den förteckning över stater som finns upptagen i 9 kap. 1 § penningtvättsföreskrifterna stämmer således inte längre överens med ekvivalenslistan. Det är därför angeläget att Finansinspektionen uppdaterar föreskrifterna i enlighet med den senaste ekvivalenslistan. Att Finansinspektionen ser över föreskrifterna är viktigt inte bara för att säkra att Sverige uppfyller sina internationella åtaganden, utan också för att underlätta för svenska finansiella företag att bedöma riskerna med att ha affärsförbindelser med kunder i en stat utanför EES.

3 Förslagets konsekvenser

Ändringarna i föreskrifterna kan medföra konsekvenser för samtliga verksamhetsutövare som omfattas av penningtvättslagen och penningtvättsföreskrifterna. I praktiken betyder detta att majoriteten av de företag som driver finansiell verksamhet såsom exempelvis bank och finansieringsrörelse, livförsäkringsrörelse och fondverksamhet träffas av förändringarna.

Dessa verksamhetsutövare kan således komma att beröras av ändringarna när det gäller möjligheten att få göra undantag från bestämmelser om grundläggande kundkännedom och fortlöpande uppföljning av affärsförbindelser samt vid situationer där företag enligt 2 kap. 3 §

⁶ Proposition 2008/09:70 Genomförande av tredje penningtvättsdirektivet, s. 91.

penningtvättslagen förlitar sig på åtgärder för kundkännedom som har utförts av en utomstående med hemvist utanför EES. Antalet företag som omfattas av penningtvättslagen och penningtvättsföreskrifterna är närmare 4 000. Det är svårt att bedöma exakt hur många företag som i sin verksamhet utnyttjar de aktuella möjligheterna, men att de är av betydelse för i vart fall vissa företag som exempelvis större banker, står dock klart.

Ändringarna medför konsekvenser för finansiella företag som har affärsförbindelser med kunder från något av de länder som tagits bort eller lagts till på ekvivalenslistan. Konsekvenserna består främst av att företagen måste se över sina rutiner. För företag med affärsförbindelse med kunder från Argentina, Nya Zeeland och Ryssland blir det också aktuellt att gå igenom befintliga kunder för att se om de behöver inhämta ytterligare information om kunden för att på ett ändamålsenligt sätt kunna följa upp affärsförbindelsen. Företagen ska anpassa omfattningen av de åtgärder de behöver vidta i detta arbete, efter risken för penningtvätt och finansiering av terrorism.

För svenska företag som har affärsförbindelser med kunder från Indien och Sydkorea innebär det nya möjligheter att använda sig av undantag från att utföra grundläggande åtgärder för kundkännedom och fortlöpande uppföljning av affärsförbindelser. Detta undantag kan tillämpas så länge omständigheterna i övrigt inte pekar på hög risk för penningtvätt och finansiering av terrorism. Företagen har också möjlighet att gå igenom befintliga kunder för att se om det med hänsyn till risken i det enskilda fallet är lämpligt att använda sig av undantagsbestämmelsen. Detta är utifrån ett konkurrensperspektiv positivt då svenska finansiella företag får samma möjlighet som övriga finansiella företag inom EU att använda sig av möjligheterna till undantag.

De ekonomiska konsekvenser som dessa ändringar kan medföra för företag som har kunder bland såväl de länder som tagits bort som de som lagts till på listan är främst en engångskostnad i form av en administrativ avgift för att se över interna rutiner och processer. Därtill kan det för de företag som har affärsförbindelser med kunder från Argentina, Nya Zeeland och Ryssland tillkomma en ytterligare engångsavgift för att se över den befintliga kundstocken. För den sistnämnda kategorin av företag kommer ändringarna också att medföra löpande kostnader för nya kunder från Argentina, Nya Zeeland och Ryssland då ytterligare information kan behöva inhämtas vid kundkännedomsförfarandet. För företag som har kunder från Indien och Sydkorea kan de löpande kostnaderna i stället komma att minska för det fall företaget bestämmer sig för att använda sig av möjligheten till undantag från kravet på grundläggande kundkännedom och fortlöpande uppföljning av affärsförbindelser med kunder från dessa länder.

Finansinspektionens författningssamling

Utgivare: Finansinspektionen, Sverige, www.fi.se
ISSN 1102-7460

FFFS 2013:X

Utkom från trycket
den xx månad XXXX

Föreskrifter om ändring i Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism;

beslutade den X november 2013.

Finansinspektionen föreskriver med stöd av förordningen (2009:92) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism att 9 kap. 1 § Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd (FFFS 2009:1) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism ska ha följande lydelse.

9 kap.

1 §¹ Vid tillämpning av lagen om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism samt dessa föreskrifter avses med stater utanför EES som har regler motsvarande de i Europaparlamentets och rådets direktiv 2005/60/EG av den 26 oktober 2005 om åtgärder för att förhindra att det finansiella systemet används för penningtvätt och finansiering av terrorism, följande stater:

Australien,
Brasilien,
Folkrepubliken Kinas administrativa region Hongkong,
Indien,
Japan,
Kanada,
Mexiko,
Schweiz,
Singapore,
Sydafrika,
Sydkorea, och
USA.

Dessa föreskrifter träder i kraft den 1 januari 2014.

MARTIN ANDERSSON

Fia Ramteen

¹ Ändringen innebär bl.a. att länderna Argentina, Nya Zeeland och Ryssland har tagits bort från förteckningen.